

Husholdningsskolerne og håndarbejdsskolerne

Husholdningsskolerne og håndarbejdsskolerne koncentrerer sig om praktisk, kreativ og faglig undervisning i husholdnings- og håndarbejdsfag. Fagene omhandler hjem, krop, etik og æstetik. Som led i den folkeoplysende tradition lægger skolerne vægt på fagenes kulturelle, historiske og samfundsmæssige perspektiver.

I undervisningen og gennem kostskolemiljøets samvær arbejdes der på skolerne med identitetsdannelse, hverdagskultur og demokratiforståelse. Herigennem opnår eleverne kompetencer, der styrker dem i at kunne tage ansvar for egen tilværelse og at kunne deltage aktivt i et demokratisk fællesskab.

Skolerne har mange voksne elever, og da de yngste samtidig kan være ned til 16½ år, har husholdningsskolerne og håndarbejdsskolerne mange erfaringer med at undervise grupper, der har meget forskellige erfaringer og forhåndkundskaber. En del skoler tilbyder folkeskolens afsluttende prøver, og det bemærkes, at skolerne for at kunne udbyde 10. klasse efter 1. august 2000 skal give en undervisning, der står mål med den obligatoriske undervisning i folkeskolens 10. klasse.

Det samlede årselevtal er faldet fra 1.147 årselever i 1993/94 til 772 årselever i 1998/99.

I 1999 har der været 18 skoler, hvoraf de 5 er rene håndarbejdsskoler. De resterende skoler tilbyder undervisning i husholdningsfag eller i en kombination af begge fag.

I forhold til folkehøjskolerne og efterskolerne har husholdningsskolerne og håndarbejdsskolerne forholdsvis mange elever, der ikke bor på skolen. I skoleåret 1998/99 udgjorde de ialt 27% af det samlede årselevtal. De fleste dagelever går på 5 skoler, som kan medregne dagelever fuldt ud i tilskudsgrundlaget. De øvrige 13 skoler har haft en dagelevandel på 6%.

Fem skoler er godkendt til at tilbyde køkkenlederuddannelsen. Ligesom ved lovrevisionen i 1993 udgør køkkenledereleverne ca. 16 % af det samlede årselevtal. Fire af skolerne tilbyder skoleophold under køkkenassistentuddannelsen, som er en erhvervsuddannelse.

Lovforslagets indhold

Forslag til lov om folkehøjskoler, efterskoler, husholdningsskoler og håndarbejdsskoler er udformet ud fra 5 hensyn. For det første, at Højskoleudvalgets rapport »Folkehøjskolens fremtid« med dets forslag til nye retningslinier for skolerne skal indgå i den kommende lov i så stor udstrækning som mulig. For det andet, at lovfællesskabet mellem de frie kostskoler,

dvs. folkehøjskolerne, efterskolerne, husholdningsskolerne og håndarbejdsskolerne, skal bevares. For det tredje, at loven på enkelte områder skal ændres med henblik på at opnå bedre overensstemmelse mellem ønskerne til loven og lovens virkninger. For det fjerde, at det tydeliggøres i lovens disposition, at den handler om ydelse af tilskud til de frie kostskoler og om, hvilke betingelser der skal gælde for det. For det femte, at der er behov for en del tekniske præciseringer og korrektioner.

Det første hensyn betyder, at formålsbestemmelserne præciseres. Lovforslaget indeholder et fælles hovedsigte: »undervisning og samvær på kurser, hvis hovedsigte er folkelig oplysning og med undervisning af bred almen karakter.« Det er i overensstemmelse med gældende lov for de frie kostskoler, bortset fra at 'bred almen' erstatter »almendannende« (Der henvises til L 271 FT 1992-93, FF sp. 8468, 9084, 11185, 11481, Till. A 8733, Till. B 1961, Till. C 1573).

I lovbemærkningerne af 21. april 1993 blev det i de generelle bemærkninger uddybet således:

»Folkelig oplysning« afløser højskolelovens »almendannende undervisning« som definition af kursernes hovedsigte, fordi det udtrykker den tradition, der skal fastholdes og udbygges: Oplysning om de folkelige fællesskaber, tolkning af tilværelsen og meningen med livet. »Folkelig oplysning« er et begreb, som er almindelig brugt på skolerne og i de vidt forskellige kredse m.v., der står bag skolerne.

»Almendannende undervisning« er opretholdt som hovedreglen for undervisningen. Enkelte fag eller faggrupper kan have en fremtrædende plads i undervisningen, men aldrig på bekostning af det almene.«

Ændringen fra »almendannende undervisning« til »folkelig oplysning« var for at markere, at de frie kostskoler har et særligt sigte, som ikke umiddelbart fremgik af begrebet »almendannende undervisning«.

Højskoleudvalget har været enig i at fastholde begrebet »folkelig oplysning«, og at et fag eller en faggruppe godt kan have en fremtrædende plads i undervisningen, men aldrig på bekostning af den almene oplysning. Udvalget har dog samtidig fundet det nødvendigt at præcisere og styrke det brede almene sigte.

Det brede almene sigte skal konkretiseres, så det fremmer elevernes erkendelse, styrker deres lyst og evne til at deltage i familie-, samfunds- og kulturlivet samt virke for mellemfolkelig forståelse. Opholdet på en fri kostskole skal understrege det personlige og eksistentielle perspektiv og den samfundsmæssige og demokratiske udfordring.

Den brede almene oplysning har i skolernes hverdag perspektiver af f.eks. filosofisk, historisk, kultu-